

badvertising

Snötjuvarna

Så förstör fossila sponsorer
vintersporten

En Svensk
Kärlor
REMBORG

Att hitta vägar för en snabb övergång till en rättvis ekonomi som frodas inom planetära ekologiska gränser.

newweather.org newweather.se badverts.org badvertising.se

Evidensbaserat hopp om rättvisa klimatåtgärder i den hastighet och omfattning som världen behöver.

rapidtransition.org

Possible.

Inspiring climate action

Possible är en brittisk välgörenhetsorganisation som arbetar mot ett koldioxidfritt samhälle, byggt av och för folket i Storbritannien.

wearepossible.org

Omslagsbild:

Mats Edenius

Producerad med stöd av KR Foundation. KR Foundations uppdrag är att ta itu med de grundläggande orsakerna till klimatförändringar och miljöförstöring.

krfnd.org

Om författarna

Huvudförfattare

Mats Abrahamsson är grundare och verkställande direktör för FACTWISE, ett oberoende researchinstitut specialiserat på samhällsutveckling och förändring.

mats@factwise.se

Medförfattare

Andrew Simms är medgrundare av New Weather Institute, koordinatör för Rapid Transition Alliance, assisterande chef för Scientists for Global Responsibility, författare samt medförfattare till den ursprungliga Green New Deal.

[@AndrewSimms_uk](https://twitter.com/AndrewSimms_uk)

newweather.org

Gunnar Lind och Anna Jonsson är grundare av New Weather Institute Sverige, researchers, författare och opinionsbildare baserade i Stockholm, Sverige.

[@NewSverige](https://twitter.com/NewSverige)

Newweather.se

Översättning

Serendi AB

Denna rapport publicerades första gången i februari 2023.

Utgiven av New Weather Institute och New Weather Sverige.

Tillstånd att dela:

Detta dokument publiceras under en creative commons-licens:

Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.0 UK

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/uk/>

Innehåll

Sammanfattning	6
Vad står på spel?	8
Klimatförändringarnas påverkan på vintersporten	11
Fallstudie: Vasaloppet	15
Därför är vintersporten viktig för sponsorer med stora klimatavtryck	21
No snow – no show	23
Pengar från fossiltunga företag	27
Ett stopp för fossiltung sponsring av vintersporten	28
Rädda vår snö – rekommendationer	32
Bilaga 1: Fossiltunga sponsorer av vintersport	34
Bilaga 2: Metodbeskrivning	40

Sammanfattning

De globala klimatförändringarna påverkar redan alla delar av samhället. Den här rapporten tittar närmare på hur utsläppen av koldioxid hotar vintersporten och hur sporten samtidigt används som skyltfönster för några av de stora utsläpparna, vilket ökar hotet mot vintersporten.

I rapporten konstateras följande:

- Utsläppen från fossiltunga sponsorer smälter bort framtiden för just de vinteridrotter de sponsrar.
- Med sin rena, hälsosamma friluftsimage är vinteridrotten särskilt attraktiv för fossiltunga företag att sponsra för att "sportwasha" sin image. Även om en komplett lista sannolikt skulle bli mycket längre, har vi identifierat över hundra sponsoravtal mellan fossiltunga företag och enskilda idrottare, organisationer, arrangörer och lag. Biltillverkare, med Audi i spetsen, är de som är mest aktiva med totalt 83 av de 107 sponsringsavtal vi redovisar, varav Audi har 54. Tillverkare av fossila bränslen och flygbolag kommer därefter med 12 respektive 5 avtal.
- Utsläppen från Volvo Cars och oljebolaget Preem, två av huvudsponsorerna av Vasaloppet, ansvarar tillsammans för förlusten av 210 kvadratkilometer (km²) snötäcke varje år.
- På norra halvklotets mellersta breddgrader förväntas vintrarna krympa med en hastighet av 4,7 dagar per årtionde och kan i ett högutsläppsscenario mot slutet av århundradet vara så korta som 31 dagar, från 18 december till 18 januari, med en vinter som bara varar en enda månad.
- Den här vintern har skidorter i Europa upplevt temperaturer över 20°C och vissa har varit tvungna att stänga. I vår allt varmare värld har snötäckets omfattning minskat avsevärt under de senaste 90 åren, och den största minskningen har skett efter 1980. Under perioden 1967–2015 minskade snötäckets omfattning på norra halvklotet med i genomsnitt 7 procent i mars och april och med 47 procent i juni. I Europa är de observerade minskningarna ännu större, med 13 procent för mars och april och 76 procent för juni.
- Klimatförändringarna har redan ekonomiska konsekvenser för företag på vintersportorter och de ökar med högre temperaturer. För den europeiska skidturismen förväntas en

genomsnittlig global uppvärmning på 2°C leda till en förlust av 10,1 miljoner gästnätter per vintersäsong och en ännu större förlust när det gäller försäljning av liftkort.

- Varje år ställs fler och fler vintersporevenemang in på grund av brist på snö eller annat onormalt väder.
- Bilindustrin är en av de sektorer som eldar på klimatkrisen med stora utsläpp av koldioxid. Samtidigt är den en av de branscher som lägger mest pengar på sponsring av sport, inklusive vintersport. År 2018 gjordes en mycket försiktig uppskattning som visade att den globala bilindustrin spenderade 1285 miljarder dollar på sportrelaterad sponsring, en siffra som sannolikt har ökat betydligt sedan dess. Det innebär att ungefär 64 procent av branschens totala sponsringspengar gick till sport vid den tiden.
- Vasaloppet används här som exempel, tillsammans med två av sina huvudsponsorer, Volvo Cars och Preem. Vi använder officiella data om sambandet mellan utsläpp av koldioxid och minskande snötäcke och jämför dessa med de två företagens rapporterade utsläpp av fossil koldioxid. Slutsatsen är att Volvo Cars och Preem ansvarar för att 80 km² respektive 130 km² snötäcke försvinner varje år, eller 210 km² tillsammans. Jämfört med det område som behövs för Vasaloppet innebär detta 89 Vasalopp för Volvo Cars och 144 Vasalopp för Preem, eller totalt 233 Vasalopp för de två företagen tillsammans.
- Det har uppskattats att den ökade efterfrågan på grund av bil- och flygreklam globalt kan ha ansvarat för mellan 202 miljoner och 606 miljoner ton växthusgasutsläpp per år.
- Det finns moraliska, juridiska och praktiska argument för att sätta stopp för reklam och sponsring från företag med höga koldioxidutsläpp. Rapporten uppmanar arrangörer, lag och idrottare att avvisa sponsring från stora utsläppare, för att bromsa klimatförändringen och rädda framtiden för sina sporter. Rapporten uppmanar också beslutsfattare och myndigheter att ta rygg på förbudet av tobaksreklam och -sponsring, för att juridiskt stoppa liknande marknadsföring av produkter och tjänster med höga koldioxidutsläpp.

1. Vad står på spel?

Klimatkrisen är inte bara ett framtida problem, den sker just nu. Medeltemperaturen stiger med fler och längre värmeböljor. Havsnivåerna stiger och årstiderna förändras. Glaciärer, istäcken och snötäcken krymper.

På norra halvklotets mellersta breddgrader, från Nordafrika till polcirkeln, förväntas vintrarna krympa med en hastighet av 4,7 dagar per årtionde och kan i ett scenario med höga utsläpp bli så kort som 31 dagar, från 18 december till 18 januari i slutet av seklet.¹ Vintern kan komma att bli bara en månad lång.

När man tittar specifikt på temperaturförändringarna under den primära skidsäsongen från november till mars, har medeltemperaturen på norra halvklotet ökat med 0,35 grader Celsius per årtionde eller 0,035 grader per år mellan 1970 till 2022.²

De senaste åren har det skett en extraordinär uppvärmning i Arktis. Medelhavstemperaturer på 38°C har registrerats i norra Sibirien³ och temperaturmätningar i norra Barents hav har visat temperaturer som stiger med upp till 4 grader per årtionde, ännu högre än väntat, eftersom det vita istäcket smälter bort och den mörkare havsytan fångar upp mer värme.⁴

Europa värms som helhet upp dubbelt så mycket som genomsnittet för planeten och den alpina regionen i centrala Västeuropa drabbas extra hårt. Det finns skidorter som haft temperaturer över 20°C i vinter, och vissa har varit tvungna att stänga.⁵

Skidåkning har sitt ursprung som transportmedel och betraktas fortfarande som en viktig del av kulturen på många håll i den norra delen av världen. De flesta som bor på nordliga breddgrader

¹ Jiamin Wang, Y.Guan, L. Wu, X. Guan, W. Cai, J. Huang, W. Dong, B. Zhang: *Changing lengths of the four seasons by global warming*. Geophysical Research Letters, 48. Supporting Information. 19 February 2021.

<https://agupubs.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1029/2020GL091753>

² NOAA National Centers for Environmental Information: *Climate at a Glance: Global Time Series*, published January 2023.

<https://www.ncei.noaa.gov/access/monitoring/climate-at-a-glance/global/time-series>

³ World Meteorological Organisation: WMO recognizes new Arctic temperature record of 38°C. Press Release Number: 14122021. 14 December 2021.

<https://public.wmo.int/en/media/press-release/wmo-recognizes-new-arctic-temperature-record-of-38%E2%81%B0c>

⁴ Isaksen, K., Nordli, Ø., Ivanov, B. et al.: *Exceptional warming over the Barents area*. Scientific Reports 12, 9371. 15 June 2022. <https://www.nature.com/articles/s41598-022-13568-5>

⁵ CBC News: *Lack of snow, warm weather spoiling ski season in Europe*. 6 January 2023.

<https://www.cbc.ca/news/world/photos/europe-snowless-ski-slopes-photo-scroller-1.6705657>

har barndomsminnen av vinterns skidåkning och många håller sig i form genom att fortsätta åka skidor, även högre upp i åldrarna. Utförsåkning har exploderat över hela världen och cirka 380 miljoner besök på skidorter registreras globalt varje år.⁶

Skidåkare på en sluttning nära Schladming, Österrike. Foto: Matthias Schrader, AFP

Vinteridrotten stärker inte bara folkhälsan och friluftskulturen, utan genererar också inkomster och sysselsättning, i synnerhet i regioner på hög höjd. I Schweiz genererar vinterturismen omkring fem miljarder CHF (5,65 miljarder USD) per år. Detta motsvarar ungefär en procent av landets BNP, men mer än tio procent för bergsregionerna.⁷

Klimatkrisen har redan fått ekonomiska konsekvenser för lokala vintersportföretag. En genomsnittlig global uppvärmning på två grader beräknas leda till en förlust av 10,1 miljoner gästnätter per vintersäsong för den europeiska skidturismen och en ännu större förlust när det gäller försäljningen av liftkort.⁸

Innan covid 19-pandemin gjordes det en normal vinter nästan 400 miljoner dagliga besök av skidåkare över hela världen, mer än

⁶ Lauren Vanat: *2022 International Report on Snow & Mountain Tourism*. April 2022. <https://www.vanat.ch/RM-world-report-2022.pdf>

⁷ SWI swissinfo.ch: *The importance of 'white gold' to the Alpine economy*. 18 December 2020. <https://www.swissinfo.ch/eng/business/the-importance-of-white-gold-to-the-alpine-economy/46233650>

⁸ Andrea Damm, W. Greuell, O. Landgren, F. Prettenhaler: *Impacts of +2 °C global warming on winter tourism demand in Europe*. Elsevier. *Climate Services*, Volume 7, August 2017, Pages 31-46. 24 August 2017. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405880715300297>

hälften av dessa skedde i Europa.⁹ De flesta av företagen inom vinterturismen är små familjeägda företag.

Den europeiska marknaden för vinterturism värderas till cirka 180 miljarder US-dollar och förväntas öka till 322 miljarder US-dollar 2032. Vinterturismens bidrag till Europas BNP har uppskattats till mellan en och två procent.¹⁰

Den globala marknaden för utrustning till vintersporter värderas till 14,7 miljarder dollar 2021 och förväntas växa med 8,5 procent för att nå 32,8 miljarder dollar 2031.¹¹

Men följderna är kanske värst för de aktiva och alla som är intresserade av att följa vintersporter. Internationella skid- och snowboardförbundet (FIS) har mer än 30 000 licensierade aktiva elitidrottare och står bakom över 7 000 tävlingar årligen.¹² Antalet amatörer och tävlande under elitnivå är naturligtvis mycket större.

Vinteridrott är också viktigt för åskådare och fans av skidtävlingar och andra vintersporter. Exempelvis hade vinter-OS i Peking 2022 otroliga två miljarder unika tittare på sändningarna via TV och digitala plattformar.

Tittare från hela världen såg totalt 12 miljarder timmar av sändningarna från vinter-OS i Peking 2022 – en ökning med 18 procent jämfört med spelen i Pyeongchang. Nästan hälften av tittarna som tillfrågades sa att de ville se mer olympiska sändningar i framtiden.¹³

En värld utan vintersport skulle bli en helt annan värld.

⁹ Lauren Vanat: *2020 International Report on Snow & Mountain Tourism*. April 2020. <https://www.vanat.ch/RM-world-report-2020.pdf>

¹⁰ Future Market Insights: *Europe Winter Tourism Market Outlook (2022-2032)*. October 2022. <https://www.futuremarketinsights.com/reports/europe-winter-tourism-sector-outlook>

¹¹ Jaya Bundele, R. Deshmukh: *Winter Sports Equipment Market by Product Type, by Sports, by Distribution Channel: Global Opportunity Analysis and Industry Forecast, 2021-2031*. July 2022. <https://www.alliedmarketresearch.com/winter-sports-equipment-market-A16904>

¹² International Ski and Snowboard Federation: *FIS Facts and Figures*. 19 August 2022. <https://www.fis-ski.com/en/inside-fis/about-fis/general/facts-figures>

¹³ International Olympic Committee: *Olympic Winter Games Beijing 2022 watched by more than 2 billion people*. 20 October 2022. <https://olympics.com/ioc/news/olympic-winter-games-beijing-2022-watched-by-more-than-2-billion-people>.

2. Klimatförändringarnas påverkan på vintersporten

Klimatförändringar orsakade av människan har redan en stor inverkan på vintersporter. Effekter som forskare har varnat oss för sedan länge, såsom stigande temperaturer, extremväder och förlust av glaciärer och snötäcke, sker nu. Den globala medeltemperaturen har nu stigit med i genomsnitt 1,1 grader Celsius sedan förindustriell tid¹⁴ och förväntas överstiga 1,5 grader inom några år.¹⁵ Den genomsnittliga ökningen av temperaturen under åren 2017–2021 har varit 1,27 grader.¹⁶

Åkare i männens 4x7,5 km stafett vid skidskyttetävlingarna i Ruhpolding, Tyskland, januari 2023. Foto: Matthias Schrader, AFP

Men temperaturförändringarna är inte jämnt fördelade globalt. Till exempel stiger temperaturen snabbare på land, och de senaste 45 åren har temperaturen över land stigit ungefär dubbelt så snabbt som temperaturen över haven.¹⁷ Uppvärmningen har varit

¹⁴ IPCC. *Climate Change 2021, The Physical Science Basis, Working Group I Contribution to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. 2021. https://report.ipcc.ch/ar6/wg1/IPCC_AR6_WGI_FullReport.pdf

¹⁵ World Meteorological Organisation: WMO update: 50:50 chance of global temperature temporarily reaching 1.5°C threshold in next five years. Press Release Number: 9052022. 9 maj 2022. <https://public.wmo.int/en/media/press-release/wmo-update-5050-chance-of-global-temperature-temporarily-reaching-15%C2%B0c-threshold>

¹⁶ Robert Rohde: *Global Temperature Report for 2021*. Berkeley Earth. 12 January 2022. <https://berkeleyearth.org/global-temperature-report-for-2021/>

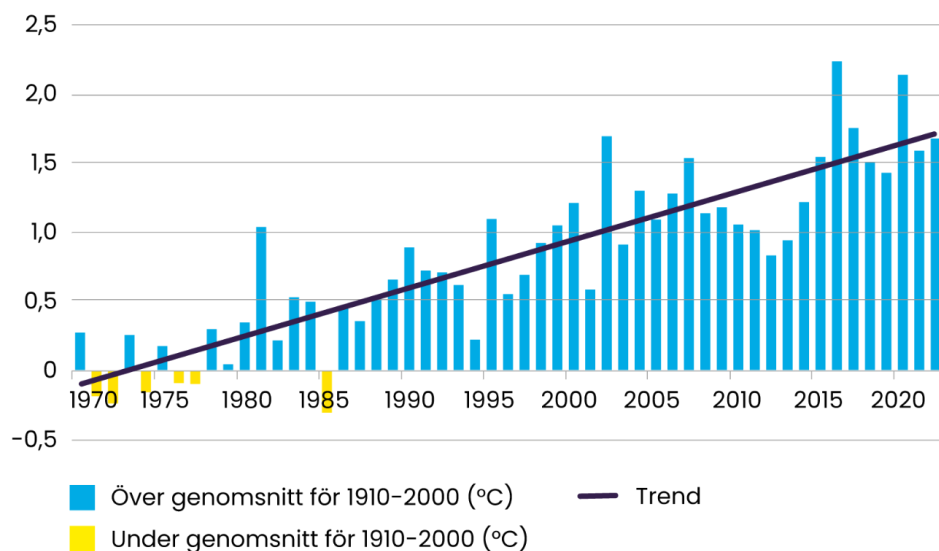
¹⁷ European Union, Copernicus Climate Change Service: *Climate Indicators: Temperature*. <https://climate.copernicus.eu/climate-indicators/temperature>

särskilt uttalad i de alpina regionerna i centrala Västeuropa. I Schweiz var temperaturen 2,4 grader varmare under det senaste decenniet (2012–2021) jämfört med förindustriella nivåer. Åren 2018 och 2020 var de varmaste, med 3 graders ökning.¹⁸

Att bedöma klimatpåverkan på skidområden kan ibland vara något förvirrande eftersom det fortfarande finns platser som faktiskt rapporterar bra och till och med ökande snödjup. Men förklaringen till detta är inte särskilt lovande för vintersportens framtid: ett förändrat klimat leder ofta till ökad nederbörd, eftersom varmare luft kan hålla mer fukt, och så länge temperaturen håller sig under 0°C kommer den att falla som snö. När uppvärmningen fortsätter uppför backarna och norrut ersätts de snön av kraftiga regn. Av denna anledning kan snötäckets omfattning vara en bättre indikator på förändring än snödjupet.

Snötäckets omfattning har minskat betydligt under de senaste 90 åren, och huvuddelen av minskningarna har inträffat efter 1980. Under perioden 1967–2015 minskade snötäckningsgraden på norra halvklotet med i genomsnitt 7 procent i mars och april och med 47 procent i juni. I Europa är de observerade minskningarna ännu större, med 13 procent för mars och april samt 76 procent för juni.¹⁹

Anomalier i temperatur över land på norra halvklotet (°C) i november–mars jämfört med genomsnittet 1920–2000. Källa: NASA²⁰

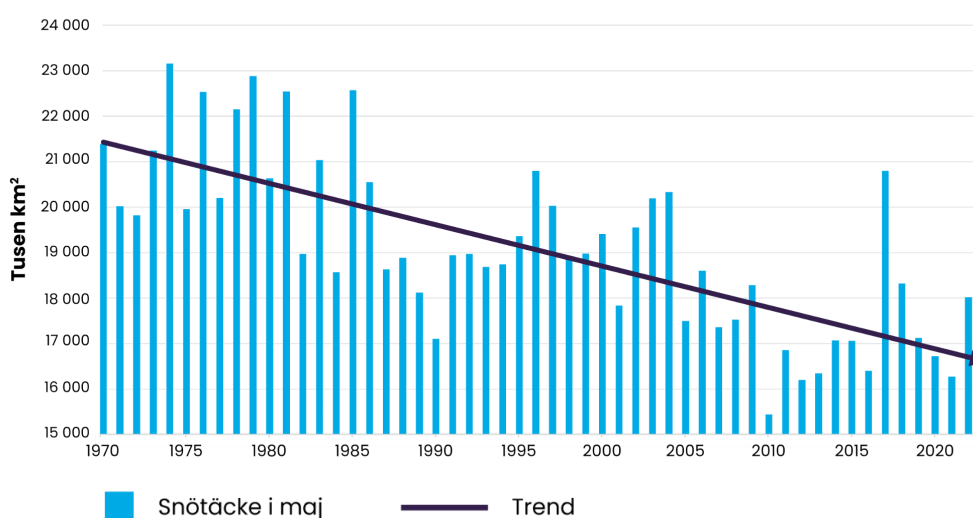
¹⁸ Federal Office of Meteorology and Climatology, MeteoSwiss: *Climate Change*. 2023. <https://www.meteoswiss.admin.ch/climate/climate-change.html>

¹⁹ European Environment Agency: *Snow cover*. 18 November 2021. <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/snow-cover-3/assessment>

²⁰ NOAA, National Centers for Environmental Information: *Global Time Series*. 2023. https://www.ncei.noaa.gov/access/monitoring/climate-at-a-glance/global/time-series/nhem/land/5/3/1970-2022?trend=true&trend_base=10&begtrendyear=1970&endtrendyear=2022

Snötäcket omfattning (snow cover extent, SCE) mäts av forskare vid Global Snow Lab, Rutgers Universitet, utifrån dagliga SCE-kartor som produceras av meteorologer vid US National Ice Center. Uppgifter för norra halvklotet med fokus på SCE i maj 1970–2022 visar att snötäcket i genomsnitt minskade med 4,8 miljoner km², från 21,4 till 16,6 km², en förlust på 90 600 km² per år.²¹

Förändring av snötäcket för maj månad 1970–2022, norra halvklotet

Anledningen till att välja maj månad för denna jämförelse är att förändringarna är som mest uttalade i slutet av vintersäsongen. Mellan 1967 och 2022 minskade april månads snötäcke med 1,32 procent per årtionde, snötäcket i maj med 4,1 procent och juni månads snötäcke minskade med 12,9 procent.²² Allteftersom vintersäsongen krymper kommer det som tidigare hände i maj och juni framöver att inträffa i april och snart i mars och februari.

Den årliga ökningen av växthusgaser består nästan uteslutande av CO₂-utsläpp från användning av fossila bränslen. De globala energirelaterade utsläppen ökade med sex procent 2021 till 36,3 miljarder ton.²³ Eftersom det finns ett ungefärligt linjärt förhållande

²¹ Rutgers University Global Snow Lab: Area of Snow Extent. <http://climate.rutgers.edu/snowcover/index.php>

²² NOAA Climate.gov: Climate change: spring snow cover in the Northern Hemisphere. 17 augusti 2022. <https://www.climate.gov/news-features/understanding-climate/climate-change-spring-snow-cover-northern-hemisphere>

²³ IEA: Global CO₂ emissions rebounded to their highest level in history in 2021. 8 mars 2022. <https://www.iea.org/news/global-co2-emissions-rebounded-to-their-highest-level-in-history-in-2021>

mellan den globala ytttemperaturen under ett givet år och de ackumulerade utsläppen fram till det året,²⁴ är det möjligt att beräkna förändringar i snötäcket i maj till 2,5 m² per ton CO₂ per år (90 600 km² per år/36 miljarder ton CO₂ per år = 2,5 m² per ton CO₂ per år).

Hejar de på tyska åkare eller på Audi? Bergisel, Innsbruck, Österrike.
Foto: Simon Vollformat, Unsplash

²⁴ Rypdal M, Boers N, Fredriksen H-B, Eiselt K-U, Johansen A, Martinsen A, Falck Mentzoni E, Gravensén RG and Rypdal K: *Estimating Remaining Carbon Budgets Using Temperature Responses Informed by CMIP6*. *Front. Clim.* 3:686058. 12 juli 2021.
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fclim.2021.686058/full>

3. Vasaloppet

Vasaloppet är världens största längdskidlopp och hålls den första söndagen i mars varje år. Den 90 km långa banan startar i Berga, strax söder om Sälen i västra Dalarna, och slutar i Mora. Det är det äldsta längdskidloppet i världen och dessutom det som har flest deltagare.

Vasaloppets mål i Mora. Foto: Stina Rapp

Loppets tillkomst inspirerades av legenden om att kung Gustav Vasa tillryggalade samma sträcka när han flydde från de danska soldaterna vintern 1520–1521, i början av det svenska befrielsekriget från Danmark. Enligt legenden flydde han på skidor, men i motsatt riktning.

Loppet firade 100 år förra året och hundratusentals skidåkare har tagit sig igenom Vasaloppsbanan sedan starten 1922. Det har vuxit från ett lopp med 119 deltagare på tunga träskidor det första året, till tolv separata lopp med nästan 100 000 skidåkare under en hel vecka i början av mars varje år.

Vasaloppet är också ett viktigt evenemang för tiotusentals skidfantaster och åskådare, och miljontals tv-tittare från hela

världen följer loppet. Det rapporteras att Vasaloppet bidrar med drygt 250 miljoner kronor till den lokala turistnäringen.²⁵

Vasaloppet bjuder in sponsorer i olika kategorier och har fem "huvudsponsorer" samt ett större antal mindre sponsorer och "leverantörer". Volvo Cars har varit en av huvudsponsorerna för loppet sedan 1 september 2015 och Preem, Sveriges största leverantör av fossila petroleumprodukter, har varit huvudsponsor sedan 15 januari 2009.

Enligt de senaste uppgifterna om CO₂-utsläpp (scope 1, 2 och 3)²⁶ från dessa företag rapporterar Volvo Cars utsläpp på 32 miljoner ton²⁷ och Preem släppte ut 52 miljoner ton,²⁸ sammantaget 84 miljoner ton CO₂ för dessa två huvudsponsorer av Vasaloppet. Utsläppen kan jämföras med hela Sveriges nationella utsläpp som var cirka 48 miljoner ton år 2021.²⁹

En beräkning med hjälp av siffrorna i avsnittet ovan samt förhållandet mellan koldioxidutsläpp och förlust av snötäcke, visar att Volvo Cars och Preems verksamheter orsakar en förlust av 80 respektive 130 km² snötäcke varje år. De två sponsorerna är därför tillsammans ansvariga för förlusten av 210 km² snötäcke.

Det är inte orimligt att dra slutsatsen att Volvo Cars och Preem är ansvariga för förstörelsen av 80 km² respektive 130 km² snötäcke varje år, eller 210 km² tillsammans. Jämfört med det område som behövs för Vasaloppet innebär detta att Volvo Cars orsakar en minskning av snötäcket motsvarande ytan av 89 Vasalopp. Motsvarande jämförelse för Preem innebär en minskning av snötäcket motsvarande 144 Vasalopp. Eller 233 Vasalopp för de två sponsorföretagen tillsammans.

²⁵ Vasaloppet: *Organisation – några hårda fakta*.
<https://www.vasaloppet.se/om-oss/organisation/>

²⁶ Utsläpp i scope 1 är direkta utsläpp från företagets egna anläggningar. Utsläpp i scope 2 är indirekta utsläpp från framställning av inköpt energi. Utsläpp i scope 3 är indirekta utsläpp som sker både uppströms och nedströms i det rapporterade företagets värdekedja.

²⁷ VolvoCar Group: *Annual and sustainability report 2021*.
<https://vp272.alertir.com/afw/files/press/volvocar/202204044874-1.pdf>

²⁸ Preem: *Fast track to climate neutrality, Sustainability Report 2021*. 1 June 2021.
https://www.preem.se/globalassets/om-preem/hallbarhet/hallbarhetsredovisning/preem-sustainability-report-2021_01_juni.pdf

²⁹ Naturvårdsverket: *Sveriges utsläpp och upptag av växthusgaser*
<https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/klimat/sveriges-utslapp-och-upptag-av-vaxthusgaser/>

Vasaloppets skidområde är brett i början av loppet, smalnar av till cirka fem meter under huvuddelen och breddas lite mot mållinjen i Mora. Organisationen bakom Vasaloppet kallar ibland spårområdet för "Sveriges längsta och smalaste naturreservat" med en längd på 90 km och en bredd på 10 meter, det vill säga 0,9 km².³⁰

Med hjälp av befintlig forskning från Institutet för geografi vid universitetet i Bremen och Institutet för atmosfäriska och kryosfäriska vetenskaper vid universitetet i Innsbruck, skulle detta kunna översättas till 1260 miljoner ton förlorad glaciäris på grund av de årliga utsläppen från Volvo Cars och Preem.³¹

Volvo och Preem

Bilindustrin tillhör de företag som spenderar mest pengar på sponsring av idrott och sport.^{32,33} Globalt beräknades branschen spendera 1,285 miljarder dollar på sportrelaterad sponsring år 2018. Det innebär att 64 procent av deras totala sponsringspengar går till sport.³⁴ Vi tror att den siffran är betydligt högre idag.

Biltrafiken är en viktig orsak både till hälsofarliga luftföroreningar som människor andas in och till höjda halter av koldioxid i atmosfären. Transportsektorn står för cirka 25 procent av koldioxidutsläppen från fossila bränslen³⁵ och 41 procent av dessa beräknas komma från personbilar.³⁶

³⁰ Vasaloppet: *Vasaloppet 100 år*. Jubileumsskrift. November 2021.
<https://www.vasaloppet.se/100ar/>

³¹ Ben Marzeion, Georg Kaser, Fabien Maussion, Nicolas Champollion: *Limited Influence of climate change mitigation on short-term glacier mass loss*. Nature Climate Change. 2018.
<https://www.nature.com/articles/s41558-018-0093-1>

³² Nick Lawson: *Innovative Sports Sponsorship Ideas For Auto Partners*. Medium. 7 oktober 2019.
<https://medium.com/sqwadblog/understanding-your-auto-partners-needs-in-sports-sponsorship-a2e15bf4a50>

³³ Omnicom Media Group: *Sports Sponsorship and the Auto Industry*. 3 oktober 2017.
<https://omnicommediagroup.com/news/global-news/sports-sponsorship-and-the-auto-industry/>

³⁴ *Why Do Audi, BMW & VW Sponsor Sports?* CEO Today. 28 februari 2018.
<https://www.ceotodaymagazine.com/2018/02/why-do-audi-bmw-vw-sponsor-sports/>

³⁵ IEA: *Greenhouse Gas Emissions from Energy Data Explorer*. 10 november 2021.
<https://www.iea.org/data-and-statistics/data-tools/greenhouse-gas-emissions-from-energy-data-explorer>

³⁶ Statista: *Distribution of carbon dioxide emissions produced by the transportation sector worldwide in 2020, by subsector*. 14 december 2021.
<https://www.statista.com/statistics/1185535/transport-carbon-dioxide-emissions-breakdown/>

Lasta din Volvo och ge dig ut i snön. Volvos SUV:ar marknadsförs som idealiska för vintersport med mängder av sportutrustning såsom takboxar och hållare för skidor och snowboards. Foto: Michel Grolet/Unsplash

Volvo Cars är en av Vasaloppets fem huvudsponsorer och gillar att lyfta fram sina investeringar i elbilar. Men Volvo tillverkar bland de tyngsta och därmed mest energikrävande bilarna i Europa, mestadels SUV:ar.³⁷ Internationella energioorganet (IEA) rapporterar att SUV:ar har varit den näst största orsaken till ökningen av de globala utsläppen av fossil CO₂ de senaste åren.³⁸ Volvo har också kommit sent in på marknaden för helt batteridrivna elfordon (BEV).

En tredjedel av Volvos globala försäljning på 615 121 bilar år 2022 var av serien "Volvo recharge" som omfattar både laddhybrider och elfordon, men endast 10,9 procent var helt elektriska fordon.³⁹ Resterande två tredjedelar av företagets produktion var bilar med enbart förbränningsmotor. I sin kommunikation fokuserar Volvo mer på framtida ambitioner att tillverka eldrivna bilar än på faktiska resultat.⁴⁰ Men även helt eldrivna bilar är problematiska ur miljösynpunkt, särskilt stora och tunga bilar, vilket är Volvos segment på marknaden. Ny forskning visar att ett starkt fokus på

³⁷ Lucien Mathieu and Julia Poliscanova: *Mission (almost) accomplished*. Transport & Environment. Oktober 2020.
https://www.transportenvironment.org/wp-content/uploads/2021/05/2020_10_TE_Car_CO2_report_final-1.pdf

³⁸ Laura Cozzi, Apostolos Petropoulos: Growing preference for SUVs challenges emissions reductions in passenger car market. IEA. 15 oktober 2019.
<https://www.iea.org/commentaries/growing-preference-for-suvs-challenges-emissions-reductions-in-passenger-car-market>

³⁹ Volvo Cars Global Newsroom: *Volvo Cars reports Full Year 2022 sales, share of fully electric cars at 10.9%*. Pressrelease 5 januari 2023.
<https://www.media.volvocars.com/global/en-gb/media/pressreleases/308388/volvo-cars-reports-full-year-2022-sales-share-of-fully-electric-cars-at-109>

⁴⁰ VolvoCar Group: *Annual and sustainability report 2021*.
<https://vp272.alertir.com/afw/files/press/volvocar/202204044874-1.pdf>

att tillverka energiintensiva el-SUV:ar till och med kan leda till en ökning av CO₂-utsläppen.⁴¹

Företagets mest sålda bil globalt är XC60-modellen som tillverkas både som plug-in hybrid, kallad XC60 Recharge, och som bensin- och dieslversioner. Plug-in hybrider presenteras vanligtvis som fordon med låga utsläpp men har i verkliga tester visat sig ge betydligt större utsläpp än vad som anges och ibland till och med mer än vanliga bensin- och dieslbilar.

*Två elitåkare i Vasaloppet 2021 med reklam för Volvo och Preem.
Foto: Måns Sunesson*

Organisationen Transport & Environment (T&E) gav 2020 Emissions Analytics i uppdrag att jämföra de marknadsförda värdena på utsläpp från tre populära plug-in hybrider med de verkliga utsläppen. XC60 Recharge uppgavs officiellt ge utsläpp av 71 gram CO₂ per kilometer, men i realistiska kör lägen var de uppmätta utsläppen 184 gram, vilket steg till hela 242 gram när bilen kördes på förbränningsmotorn och samtidigt laddade batteriet. Forskning från tekniska universitetet i Graz, Österrike, som publicerades 2023 kom också fram till att plug-in hybrider släpper ut mycket mer än vad de officiella siffrorna uppger.⁴²

⁴¹ Jonatan J. Gómez Vilchez, Roberto Pasqualino, Yeray Hernandez (2023) [The new electric SUV market under battery supply constraints: Might they increase CO₂ emissions?](#) Journal of Cleaner Production

⁴² Dr. Claus Matzer, Cihan Geles, Prof. Dr. Stefan Hausberger (2023) [CO₂ and emissions performance of PHEV vehicles](#). Graz University of Technology.

En annan huvudsponsor av Vasaloppet är Preem, ett oljebolag med saudiarabiska ägare baserat i Sverige och den största leverantören av petroleumprodukter i landet. Bolaget har närmare 600 bensinstationer och två fossila oljeraffinaderier vid den svenska västkusten vilka står för 80 procent av landets kapacitet för raffinering. Ett av dem, Preemraff i Lysekil, är Skandinaviens största raffinaderi. Tillsammans bearbetar de två raffinaderierna cirka 18 miljoner ton råolja per år och mer än hälften av produkterna exporteras till norra Europa.

Preemraff är Sveriges tredje största enskilda utsläppare av CO₂. I början av århundradet hade Preem planer på att utöka verksamheten vid Preemraff och därmed nästan fördubbla sina CO₂-utsläpp. Efter en intensiv kampanj av lokalbefolkning och miljöorganisationer övergav företaget slutligen sina planer år 2020.

Preem marknadsför sig med en tydlig miljöprofil och menar att bolaget är "ledande i omställningen till ett hållbart samhälle".⁴³ Men den som tittar bakom de glättiga reklamkampanjerna och de högtflygande målen och läser företagets hållbarhetsrapport ser att verksamhetens totala utsläpp av CO₂ faktiskt ökade från 2020 till 2021 och uppgår till 52 miljoner ton årligen.⁴⁴

⁴³ Preem: *Leading the transition towards a sustainable society*.
<https://www.preem.com/in-english/about/vision/>

⁴⁴ Preem: *Fast track to climate neutrality, Sustainability Report 2021*. 1 juni 2021.
https://www.preem.se/globalassets/om-preem/hallbarhet/hallbarhetsredovisning/preem_sustainability-report-2021_01_juni.pdf

4. Därför är vintersporten viktig för sponsorer med stora klimatavtryck

Transportsektorn hamnar allt mer i klimatdebattens skottglugg och de företag som verkar inom den får ett allt större behov av att skapa goodwill kring sina varumärken. Trots den förhållandevis snabba utvecklingen med elektrifiering är sektorns beroende av fossila bränslen stort.

Fossila bränslen står idag för 91 procent av sektorns energianvändning vilket leder till att transporter orsakar cirka en fjärdedel av alla globala energirelaterade CO₂-utsläpp. Sjuttiofem procent av dessa kommer från vägtrafiken, mestadels från personbilar. Flygtrafiken står för elva procent av utsläppen (exklusive så kallade höghöjdseffekter) från transporterna.⁴⁵

En hel marknad har vuxit upp kring idrottssponsring. Det finns ett överflöd av byråer, agenter, konsulter och andra aktörer som är redo att hjälpa marknadschefer att synliggöra sina varumärken genom att hitta rätt evenemang, lag eller idrottare att sponsra.

Många experter menar att sponsring av sporter är det mest effektiva sättet att marknadsföra sitt varumärke.⁴⁶ De anser att sponsring av sport bygger varumärkesmedvetenhet, ökar försäljningen och skapar känslomässigt engagemang hos konsumenten, ett band mellan fansen och varumärket. Och det är särskilt viktigt för företag med ett skamfilat rykte.

Det kallas 'sportswashing' och har definierats som "att ett kontroversiellt företag eller land använder sponsring av sport för att förbättra sitt rykte".⁴⁷

⁴⁵ Hannah Ritchie: Cars, planes, trains: where do CO₂ emissions from transport come from?. Our World in Data. 6 oktober 2021.
<https://ourworldindata.org/co2-emissions-from-transport>

⁴⁶ Emanuele Venturoli: *The effectiveness of sport sponsorship: here's marketing's best kept secret*. RTR Sports Marketing.
<https://rtrsports.com/en/blog/effectiveness-of-sport-sponsorship/>

⁴⁷ Collins English Dictionary: *Sportswashing*.
<https://www.collinsdictionary.com/submission/24393/sportswashing>

Chefer för oljebolag, biltillverkare och flygbolag vet att de behöver stöd från allmänheten för att kunna fortsätta med sin verksamhet, att förlora stödet från samhället är deras största affärsrisk. I stället för att förändra sin verksamhet är de inriktade på att fortsätta med business-as-usual genom effektiv PR, marknadsföring och sponsring.

Vintersport är särskilt attraktivt av flera skäl. En anledning är den breda räckvidd som vintersporten har. Det finns över 136 miljoner fans av vintersport bara i Europa och vintersporten genererar varje år 3 642 timmar av fria TV-sändningar i Europa.

Men företagens marknadsavdelningar ser också möjligheter att rikta in sig på en arena med en fläckfri image. Forskning visar att fans av vintersport är mer aktivt engagerade och att det finns färre negativa attityder mot sponsorer av vintersport än mot dem som sponsrar andra sporter. Faktum är att experterna säger att detta gör vintersport mer attraktiv för sponsorer än till exempel fotboll.⁴⁸

Företag med stora klimatavtryck vill inte prata om klimatpåverkan från sin verksamhet. Istället vill de få oss att associera sitt varumärke med ren luft, hälsa, aktivitet, hållbarhet och natur. Att blir förknippad med ren vit snö och vintersport uppfyller alla dessa mål.

Foto: Audi

⁴⁸ Lars Stegelmann: *Winter Sports – More Attractive to Sponsors than Football*. Nielsen Sports. 5 January 2016. <http://nielsen-sports.wpengine.com/winter-sports-more-attractive-to-sponsors-than-football/>

5. No snow – no show

Vasaloppet och andra evenemang på tillräckligt hög latitud eller höjd kommer troligen kunna fortsätta sin verksamhet under en tid framöver, men för många andra vintersportarenor ökar redan problemen. Nyligen undertecknade nästan 200 utförsåkare och längdskidåkare ett brev där de uppmanade FIS att vidta åtgärder mot klimatkrisen och dess påverkan på vintersport.⁴⁹

Den genomsnittliga dagstemperaturen i februari på platser för vinter-OS har ökat stadigt över tid. Under 1920-talet till 1950-talet var den genomsnittliga maximala dagliga temperaturen i värdstäderna i februari 0,4 grader. Under 1960-talet till 1990-talet ökade den till 3,1 grader och sedan ytterligare till 7,8 grader under 2000–2010. Ryska Sotji, där vinter-OS hölls 2014, var den varmaste staden som någonsin stått som värd för spelen.⁵⁰ Utan konstsnö skulle det ha varit svårt att genomföra något olympiskt program på de platser som har varit värdstäder de senaste årtiondena.⁵¹

Oron över klimatförändringarnas effekter för potentiella värdar av vinter-OS har fått Internationella Olympiska Kommittén (IOK) att senarelägga valet av värd för spelen 2030.⁵² Under tiden analyserar organisationen resultaten av akademisk forskning som visar en potentiell minskning av antalet möjliga värdplatser med pålitligt klimat. Förutom att diskutera ett roterande värdskap bland ett antal städer som bedöms vara pålitliga, överväger IOK även ett förslag som skulle kräva att de platser som söker värdskapet visar genomsnittliga temperaturer som ligger under noll grader under en tioårsperiod vid tiden för spelen.⁵³

⁴⁹ The Christian Science Monitor. *Alpine athletes call for climate action as bare slopes shorten season*
<https://www.csmonitor.com/Environment/2023/0213/Alpine-athletes-call-for-climate-action-as-bare-slopes-shorten-season>

⁵⁰ Daniel Scott, Natalie L. B. Knowles, Siyao Ma, Michelle Rutty & Robert Steiger: *Climate change and the future of the Olympic Winter Games: athlete and coach perspectives*, *Current Issues in Tourism*, 26:3, 480–495. 10 januari 2022.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13683500.2021.2023480?journalCode=rcit20>

⁵¹ Michelle Rutty, D. Scott, R. Steiger & P. Johnson: *Weather risk management at the Olympic Winter Games*. *Current Issues in Tourism*, 18:10, 931–946. 17 februari 2014.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13683500.2014.887665>

⁵² Host City: *IOC climate change concerns delay election of 2030 Olympics host*. 7 december 2022.
<https://www.hostcity.com/news/event-bidding/ioc-climate-change-concerns-delay-election-2030-olympics-host>

⁵³ Ed Dixon: *Winter Olympics could rotate between pool of hosts*. SportsPro Media. 8 december 2022.
<https://www.sportspromedia.com/news/winter-olympics-host-cities-2030-2034-ioc-climate-change/>

Samtidigt har alpina skidåkare varit tvungna att se sju lopp i rad ställas in i Centraleuropa i början av säsongen 2022/23 och det varmare klimatet har även lett till att säsongens första skidskyttetävling i IBU-cupen ställts in.⁵⁴ Den 5 januari 2023 meddelade FIS att de var tvungna att skjuta upp para-världsmästerskapen i snowboard, som skulle äga rum bara några veckor senare, till i mars, med hänvisning till "de osedvanligt varma temperaturerna".⁵⁵

Även världscupen för långlopp, Ski Classics, har drabbats av högre temperaturer. Redan mellan 2012 och 2016 behövde 14 av 29 lopp antingen flyttas till en kallare plats, förkortas eller helt enkelt ställas in. Sexton av dessa lopp var beroende av konstsnö för hela eller delar av banan, vilket i sig är en utmaning med skidspår som är mellan 30 och 90 km långa.⁵⁶

"I Österrike hade skidorterna runt Salzburg snö senast för en månad sedan. I Chamonix i Frankrike står snökanonerna stilla eftersom det inte finns tillräckligt med vatten för att driva dem. I Schweiz har vissa orter till och med öppnat sina sommarcykelleder snarare än att försöka erbjuda vintersporter. Andra har helt enkelt stängt sina skidliftar på obestämd tid."

BBC News, 3 januari 2023 ⁵⁷

⁵⁴ Lisa Edwinsson: *Klimathotet mot vintersporterna: "Det kommer vara en utmaning att kunna tävla"*. Dagens Nyheter. 28 december 2022. <https://www.dn.se/sport/klimathotet-mot-vintersporterna-det-kommer-vara-en-utmaning-att-kunna-tavla/>

⁵⁵ The International Ski and Snowboard Federation: *2023 FIS Para World Snowboard Championships Postponed*. 5 januari 2023. <https://www.fis-ski.com/en/para-snowsports/news-multimedia/2023-fis-para-world-snowboard-championships-postponed>

⁵⁶ Erik Melin Söderström: *Klimatförändringskänslighet och anpassning av längdskidåkning i Nordeuropa*. Peak Innovation. 2017. http://peakinnovation.se/wp-content/uploads/2017/10/Pop.version_ovmvarldsanalys.docx-2.pdf

⁵⁷ Imogen Foulkes: *Snow shortage threatens Alps with wet winter season*. BBC News. 3 januari 2023. <https://www.bbc.com/news/world-europe-64151166>

Att plåstra över

Snökanon vid skidskyttetävlingarna i Ruhpolding, Tyskland, januari 2023.

Foto: Sven Hoppe/dpa

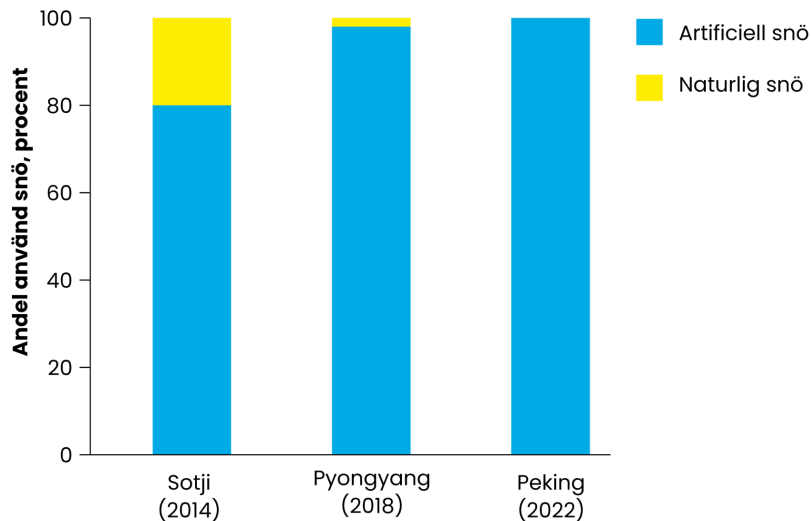
Som en reaktion på den minskande tillgången på naturlig snö investerar företag och organisationer allt mer i tillverkning av konstsnö. Inom OS introducerades konstgjord snö första gången vid spelen 1980 i Lake Placid, New York, och konstsnö har sedan dess kommit att användas allt mer. Omkring 80 procent av snön som användes i Sotji 2014 var artificiell, vilket ökade till 98 procent i Pyeongchang, Sydkorea 2018. Vid vinterspelen i Peking 2022 var hundra procent av snön artificiell.⁵⁸

I dag är de flesta skidbackar i Alperna utrustade för snötillverkning. 25 procent av skidanläggningarna i Tyskland, 39 procent i Frankrike, 54 procent i Schweiz, 70 procent i Österrike och hela 90 procent av skidanläggningarna i Italien använder åtminstone delvis konstgjord snö.⁵⁹

Men tillverkning av konstsnö har ett pris. I Schweiz lägger de större skidorterna cirka 17 procent av sina dagliga driftkostnader på

⁵⁸ Chad de Guzman: *What Artificial Snow at the 2022 Olympics Means for the Future of Winter Games*. Time 8 februari 2022.
<https://time.com/6146039/artificial-snow-2022-olympics-beijing/>

⁵⁹ Seilbahnen Schweiz: 2022 – Fakten & Zahlen zur Schweizer Seilbahnbranche. 2022.
<https://www.seilbahnen.org/de/Branche/Statistiken/Fakten-Zahlen>

snötillverkning. Bortsett från den ekonomiska kostnaden finns även en påverkan på miljön och klimatet. För att tillverka snön krävs stora mängder vatten och energi. Om den energin är baserad på fossila bränslen, vilket ofta är fallet, bidrar snöproduktionen i sig till CO₂-utsläpp och förlust av ännu mer snö.

Att det finns tillräckligt med snö i backar och spår säkras också ofta genom så kallad "snow farming" – lagring av stora snöhögar täckta av sågspån eller täckduk som samlas in under kallare perioder – ibland från en säsong till nästa.⁶⁰

"Att som vintersport ha sponsorer med höga koldioxidutsläpp är som att spika locket på sin egen kista. Det måste få ett slut"

Lizzy Yarnold, Storbritanniens mest framgångsrika vinterolympier.

⁶⁰ Swedish Portal for Climate Change Adaptation: *Storage of snow ensures skiing during warmer winters*. 11 januari 2011. <https://www.klimatanpassning.se/en/cases/storage-of-snow-ensures-skiing-during-warmer-winters-1167149>

6. Pengar från fossiltunga företag

Marknaden för sponsring av idrott blomstrar. År 2022 värderades den globalt till 78 miljarder US-dollar och summan förväntas växa med 8,7 procent årligen för att nå 151 miljarder US-dollar 2030,⁶¹ vilket kan jämföras med mediernas totala intäkter från reklam, 808 miljarder dollar 2022.⁶²

Sponsorerna kan stödja en enskild idrottare, ett lag, en organisation, ett visst evenemang eller en hel tävlingsserie, som Audi FIS Alpine World Cup, BMW IBU Biathlon World Cup eller Toyota U.S. Grand Prix for snowboard and freeski.

Det har inte varit möjligt att sätta en tillförlitlig siffra på värdet av sponsring till vintersporter specifikt. I stället har vi tagit en ögonblicksbild som visar bredden på marknaden genom att redovisa ett antal befintliga sponsorskap (se bilaga 1). Det bör noteras att detta urval inte säger något om avtalens innehåll eller omfattning.

För att ge en indikation på hur utbredd den fossila sponsringen av vintersport är redovisas 107 exempel på avtal med organisationer, arrangörer, lag och enskilda idrottare. Biltillverkare, med Audi i spetsen, verkar vara mest aktiva med totalt 84 avtal, varav Audi står för 55. Olje- och flygbolag kommer därefter med 15 respektive 7 avtal.

“Det är märkligt när åkare som kan välja och vraka väljer sponsorer utan att tänka.”

Björn Ferry, olympisk mästare och världsmästare i skidskytte, om vintersportens val av sponsorer.

⁶¹ Research and Markets: *Sports Sponsorship Market Research Report by Type (Club & Venue Activation, Digital Activation, and Signage), Application, Region - Cumulative Impact of COVID-19, Russia Ukraine Conflict, and High Inflation - Global Forecast 2023-2030*. Januari 2023.
<https://www.researchandmarkets.com/reports/5666338/sports-sponsorship-market-research-report-by-type#tag-pos-1>

⁶² *Advertising media owners' revenue worldwide from 2014 to 2027*. Statista. 6 januari 2023.
<https://www.statista.com/statistics/236943/global-advertising-spending/>

7. Ett stopp för fossiltung sponsring av vintersporten

De negativa hälsoeffekterna av användningen av fossila bränslen är betydande. Forskning från Harvard och tre brittiska universitet 2021 uppskattade att det sker över åtta miljoner dödsfall årligen som kan hänföras till enbart föroreningar från fossila bränslen, eller en femtedel av alla förtida dödsfall globalt.⁶³

WHO beräknar att klimatförändringarna kommer att orsaka 250 000 dödsfall per år mellan 2030 och 2050. De direkta kostnaderna för hälsoskador beräknas uppgå till 2–4 miljarder dollar per år 2030.⁶⁴

Marknadsföringen av många andra skadliga produkter, såsom tobak eller alkohol, är redan förbjuden eller reglerad. Därför är det också möjligt att införa ett förbud mot reklam för fossila bränslen och fossiltunga verksamheter.

WHO:s ramkonvention om tobakskontroll (FCTC) som ingicks 2003 kräver ett "omfattande förbud mot all tobaksreklam, marknadsföring och sponsring". De flesta länder har i dag stränga och långtgående förbud mot marknadsföring av tobaksvaror. Det finns goda skäl att begränsa marknadsföringen av fossila bränslen, fossilberoende biltillverkare och flygbolag på samma sätt. Många städer och kommuner runt om i världen inför sådana nya begränsningar av fossiltung reklam. Vissa medieföretag har också börjat begränsa kategorier av fossiltung reklam, till exempel oljebolag.

Det kan också hävdas att reklam för fossila bränslen redan borde vara förbjuden enligt EU:s direktiv om otillbörliga affärsmetoder (UCPD), vilket förbjuder vilseledande reklam.⁶⁵ Vissa juridiska experter pekar på att reklam borde anses vara vilseledande om den felaktigt framställer förbrukningen av fossila bränslen på nuvarande nivåer som acceptabel och normal. En sådan marknadsföring döljer det faktum att produktion och användning

⁶³ Reuters, 9 februari 2021
[<https://www.reuters.com/article/us-health-pollution-fossil/fossil-fuel-pollution-causes-one-in-five-premature-deaths-globally-study-idUSKBN2A90UB>]; 'Fossil fuel air pollution responsible for more than 8 million people worldwide in 2018', Harvard, 9 februari 2021

⁶⁴ World Health Organisation: *Climate change and health*. 30 oktober 2021.
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health>

⁶⁵ European Commission: *Directive 2005/29/EC of the European Parliament and of the Council, Unfair Commercial Practices Directive*. Official Journal of the European Union. 11 maj 2005.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0029&from=EN>

av fossila bränslen omedelbart måste fasas ut för att uppfylla målen i FN:s så kallade Parisavtal som syftar till att begränsa klimatförändringarna.⁶⁶

Affisch: Lindsay Grime. Installation av Brandalism, 2022.

Det enda syftet med reklam är att sälja fler produkter, och reklamen skulle inte vara en mångmiljardindustri om det inte fungerade. Anledningen till att en bil tillverkare sponsrar ett skidlopp är i slutändan att sälja fler bilar. Som en sponsorchef på Volvo Cars uttrycker saken: "Det finns många goda skäl för Volvo att engagera sig aktivt i sport ... Vi ökar medvetenheten om vårt varumärke. Och naturligtvis säljer vi fler bilar."⁶⁷

En ny studie har visat att den ökade efterfrågan på grund av global bil- och flygreklam kan ha lett till en ökning av växthusgasutsläppen med mellan 202 miljoner och 606 miljoner ton 2019 – en storleksordning som sträcker sig från de nationella

⁶⁶ Clemens Kaupa: *Smoke Gets in Your Eyes: Misleading Fossil Fuel Advertisement in the Climate Crisis*. *Journal of European Consumer and Market Law*, 1/2021. 23 mars 2001. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3786647

⁶⁷ Volvo Cars: *Sports is a vital part of the sponsoring strategy*. Press release. 27 december 2007. <https://www.media.volvocars.com/global/en-gb/media/pressreleases/13805?preview=true&t=14054e1a-dc65-48e3-baec-1390d3d4d382>

utsläppen i Nederländerna till nästan dubbelt så mycket som Spaniens utsläpp.⁶⁸ Det har uppskattats att hushållens konsumtion står för cirka två tredjedelar av de globala utsläppen av växthusgaser, vilket indikerar att konsumenters beteende är viktigt för att driva på eller mildra klimatförändringarna.

Tobaksindustrin har varit en betydande sponsor av idrottare och idrottsevenemang från den professionella idrottens begynnelse.⁶⁹ När kopplingen mellan tobak och lungcancer etablerades i mitten av 1900-talet drev industrin på ännu hårdare och kunde fördröja lagstiftningen i årtionden. Än i dag försöker tobaksindustrin kringgå reklamförbuden genom att göra reklam för rökfria tobaksprodukter, vilka normaliserar rökning kulturellt och lämnar dörren öppen för tobak.⁷⁰

Det finns redan många initiativ runt om i världen, både privata och offentliga, för att förbjuda eller reglera fossilt reklam.⁷¹ I Frankrike måste biltillverkarna snart välja att inkludera ett av tre budskap i TV-, radio-, tryck- och onlineannonser: "Åk kollektivt varje dag", "Samåk" eller "Promenera eller cykla kortare sträckor."⁷² Amsterdam och sju andra nederländska städer har stoppat reklam för fossila bränslen i kollektivtrafiken.⁷³ I Storbritannien har flera stadsfullmäktige antagit motioner om att begränsa fossilt reklam⁷⁴ och i januari 2020 antog den brittiska tidningen The

⁶⁸ Greenpeace and New Weather institute: Advertising Climate Chaos. 2022. <https://www.newweather.org/wp-content/uploads/2022/02/Advertising-Climate-Chaos-web.pdf>

⁶⁹ Alan Blum, *Tobacco in sport: an endless addiction?* BMJ Journals, Volume 14, issue 1, 25. februari 2005. <https://tobaccocontrol.bmj.com/content/14/1/1>

⁷⁰ U.S. Department of Health and Human Services. *E-Cigarette Use Among Youth and Young Adults. A Report of the Surgeon General*. Atlanta, GA, 2016. https://e-cigarettes.surgeongeneral.gov/documents/2016_SGR_Full_Report_non-508.pdf

⁷¹ Reclame Fossielvrij: *Worldwide initiatives to ban fossil fuel advertisements*. <https://verbiedfossielereclame.nl/only-words/>

⁷² Lottie Limb: *French car adverts must encourage people to bike and walk*. Euronews.green. 7 januari 2022. <https://www.euronews.com/green/2022/01/07/french-car-adverts-must-encourage-people-to-bike-and-walk>

⁷³ Reclame Fossielvrij: *Worldwide initiatives to ban fossil fuel advertisements*. <https://verbiedfossielereclame.nl/only-words/>

⁷⁴ Andrew Simms: *It worked with cigarettes. Let's ban ads for climate-wrecking products*. New Scientist. 4 maj 2022. <https://www.newscientist.com/article/mg25433851-200-it-worked-with-cigarettes-lets-ban-ads-for-climate-wrecking-products/>

Guardian en policy om att säga nej till reklam från fossila bränsleföretag.⁷⁵

Även vissa annonsörer ser själva vartåt det barkar. Den multinationella olje- och gasjätten Total backade ur sponsring av de olympiska spelen i Paris 2024 efter att borgmästare Anne Hidalgo hade kampanjat för miljövänliga initiativ. Totals VD Patrick Pouyanne sa att han inte ville vara en "sponsor som ställs vid skampålen".⁷⁶

"Vintersporten driver på klimatkrisen genom att göra reklam för företag vars verksamhet höjer jordens temperatur. Det är ironiskt att sponsring av fossila bränslen är så vanligt i en sport som är helt beroende av kalla vintrar och snö. Vi måste ta ansvar och vägra sponsring som driver på klimatkrisen."

Emil Johansson Kringstad, tidigare landslagsåkare i längdskidor.

⁷⁵ Jim Waterson: *Guardian to ban advertising from fossil fuel firms*. The Guardian. 29 januari 2020.
<https://www.theguardian.com/media/2020/jan/29/guardian-to-ban-advertising-from-fossil-fuel-firms-climate-crisis>

⁷⁶ France24: *Total pull sponsorship plug on 2024 Olympics over 'eco-Games'*. 5 juni 2019.
<https://www.france24.com/en/20190605-total-pull-sponsorship-plug-2024-olympics-over-eco-games>

8. Rädda vår snö!

Rekommendationer

För att vintersport ska ha en framtid måste omedelbara åtgärder vidtas för att stoppa utsläppen av växthusgaser. Den fossila reklamen undergräver sådana åtgärder på många sätt. Den stimulerar efterfrågan på fossila bränslen samt produkter och tjänster som är beroende av dem. Den fossila reklamen låser in oss ännu djupare i infrastruktur och beteenden med höga koldioxidutsläpp. På så sätt blockerar den förändringar och nödvändiga investeringar i förnybar energi och energieffektiva lösningar.

I samarbete med IOK och en mängd andra idrottsorganisationer lanserade FN initiativet Sports for Climate Action Framework 2018. Även FIS anslöt sig tre år senare.

Reformer på idrottsområdet, exempelvis de som Climate Action Framework har initierat, är välkomna och nödvändiga för att uppfylla de internationella klimatmålen, men långt ifrån tillräckliga.

Det är oacceptabelt att organisationer hävdar klimatneutralitet, samtidigt som de tar emot pengar från företag som direkt undergräver klimatarbetet. Om den globala idrotten ska ta frågan om klimatkrisen på allvar måste den vara konsekvent och enhetlig. Den behöver se över sina partnerskap med företag och organisationer vars arbete går emot ambitionen att bromsa klimatförändringen och skydda vår planets framtid.

Vintersportens organisationer, arrangörer, lag och enskilda utövare behöver agera i enlighet med samhällets strävan att minska utsläppen och snabbt fasa ut användningen av fossila bränslen. Många har redan uttalat ett sådant engagemang. Det är hög tid att gå från ord till handling.

Det innebär att ta ansvar för den ökade klimatförändring som blir resultatet av att hjälpa fossiltunga sponsorer att kommunicera sina vilseledande och destruktiva budskap. Vintersporten måste ta sina klimatåtaganden på allvar och minska sina självdestruktiva band till utsläppare med höga koldioxidutsläpp.

Rekommendationer:

Organisationer, arrangörer, lag och idrottare:

- Screena sponsorer och neka sponsring från alla från företag som tydligt främjar uppenbart ohållbara produkter och tjänster, i synnerhet de inom bil-, flyg- och produktion av fossila bränslen.
- Skriv under UN Sport for Climate Action Framework och utarbeta och publicera sedan, inom ett år efter undertecknandet, en detaljerad plan för att säkerställa att utsläppen av CO₂ från den egna verksamheten och idrotten (inklusive åskådarnas resor) är noll till 2030.
- Sätt upp tydliga årliga mål och steg för hur de ska uppnås.

Lagstiftare och myndigheter, nationella och lokala:

- Förbjud reklam för fossila bränslen samt luft-, väg- och vattenburna transporter (förutom transporttjänster av allmänt ekonomiskt intresse) som drivs med fossila bränslen.
- Förbjud reklam från alla företag som är verksamma på marknaden för fossila bränslen, i synnerhet genom utvinning, raffinering, leverans, distribution eller försäljning av fossila bränslen.
- Förbjud sponsring av företag som definieras i punkten ovan, eller användning av varumärken eller handelsnamn som används för fossila bränslen.

“Vintersport står inför ett existentiellt hot till följd av klimatförändringar som minskar snöfall och snötäcke. Ett ökande antal vinteridrottare vaknar upp till denna verklighet – och det är nu dags för arrangörer att göra det samma. För att vintersporten ska ha en framtid måste lag och arrangörer säga upp kontakten med sponsorer med stora utsläpp.”

[Dom Winter, Protect Our Winters](#)

Bilaga 1

Exempel på fossiltunga sponsorer av vintersport. Tabellen är sammanställd med material som är öppet publicerat på internet. All information är hämtad från de sponsrade aktörernas eget material och webbplatser i januari och februari 2023.

Sponsor	Bransch	Mottagare	Typ	Gren	Land
Air China	Flygbolag	Vinter-OS 2022	Tävling	Alla	Internationell
Air New Zealand	Flygbolag	Snow Sports New Zealand	Organisation	Multi	Nya Zeeland
Alfa Romeo	Biltillverkare	Nina Ortlieb	Åkare	Alpint	Österrike
Audi	Biltillverkare	Ramona Siebenhofer	Åkare	Alpint	Österrike
Audi	Biltillverkare	Ramona Siebenhofer	Åkare	Alpint	
Audi	Biltillverkare	Manuel Feller	Åkare	Alpint	Österrike
Audi	Biltillverkare	Marco Schwarz	Åkare	Alpint	Österrike
Audi	Biltillverkare	Johannes Strolz	Åkare	Alpint	Österrike
Audi	Biltillverkare	Flachau	Tävlingsort	Alpint	Österrike
Audi	Biltillverkare	St Anton	Tävlingsort	Alpint	Österrike
Audi	Biltillverkare	Levi	Tävlingsort	Alpint	Finland
Audi	Biltillverkare	Tessa Worley	Åkare	Alpint	Frankrike
Audi	Biltillverkare	Fédération Française de Ski	Organisation	Alpint	Frankrike
Audi	Biltillverkare	Lena Dürr	Åkare	Alpint	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Emma Aicher	Åkare	Alpint	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Rome Baumann	Åkare	Alpint	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Thomas Dressen	Åkare	Alpint	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Andrea Filser	Åkare	Alpint	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Fabian Himmelsbach	Åkare	Alpint	Tyskland

Sponsor	Bransch	Mottagare	Typ	Gren	Land
Audi	Biltillverkare	Stefan Luitz	Åkare	Alpin	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Andreas Sander	Åkare	Alpin	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Alexander Schmid	Åkare	Alpin	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Dominik Schwaiger	Åkare	Alpin	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Linus Strasser	Åkare	Alpin	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Luis Vogt	Åkare	Alpin	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Kira Weidle	Åkare	Alpin	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Ski World Cup	Tävling	Alpin	Internationell
Audi	Biltillverkare	Fis Alpine World Cup	Tävling	Alpin	Internationell
Audi	Biltillverkare	Federica Brignone	Åkare	Alpin	Italien
Audi	Biltillverkare	Alex Vinatzer	Åkare	Alpin	Italien
Audi	Biltillverkare	Cortina d'Ampezzo	Tävlingsort	Alpin	Italien
Audi	Biltillverkare	Petra Vlhova	Åkare	Alpin	Slovakien
Audi	Biltillverkare	Åre	Tävlingsort	Alpin	Sverige
Audi	Biltillverkare	Norska alpina landslaget	Team	Alpin	Norge
Audi	Biltillverkare	Svenska alpina landslaget	Team	Alpin	Sverige
Audi	Biltillverkare	Joana Hählen	Åkare	Alpin	Schweiz
Audi	Biltillverkare	Jasmine Flury	Åkare	Alpin	Schweiz
Audi	Biltillverkare	Michelle Gisin	Åkare	Alpin	Schweiz
Audi	Biltillverkare	Lara Gut-Behrami	Åkare	Alpin	Schweiz
Audi	Biltillverkare	Wendy Holdener	Åkare	Alpin	Schweiz
Audi	Biltillverkare	Corinne Suter	Åkare	Alpin	Schweiz
Audi	Biltillverkare	Beat Feuz	Åkare	Alpin	Schweiz
Audi	Biltillverkare	Niels Hintermann	Åkare	Alpin	Schweiz
Audi	Biltillverkare	Swiss-Ski	Organisation	Alpin	Schweiz

Sponsor	Bransch	Mottagare	Typ	Gren	Land
Audi	Biltillverkare	Franziska Preuss	Åkare	Skidskytte	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Sofie Krehl	Åkare	Längd	Tyskland
Audi	Biltillverkare	FIS Ski Cross World Cup	Tävling	Freestyle	Internationell
Audi	Biltillverkare	Ski Austria	Organisation	Multi	Österrike
Audi	Biltillverkare	Czech Ski & Snowboard	Organisation	Multi	Tjeckien
Audi	Biltillverkare	Suomen Hiihtoliitto	Organisation	Multi	Finland
Audi	Biltillverkare	International Ski and Snowboard Federation (FIS)	Organisation	Multi	Internationell
Audi	Biltillverkare	Federazione Italiana Sport Invernali	Organisation	Multi	Italien
Audi	Biltillverkare	Johannes Rydzek	Åkare	Nordisk kombination	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Daniela Maier	Åkare	Skicross	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Cornel Renn	Åkare	Skicross	Tyskland
Audi	Biltillverkare	Florian Wilmsmann	Åkare	Skicross	Tyskland
Audi	Biltillverkare	FIS Ski Jumping World Cup, Râșnov 2021	Tävling	Skidhopp	Rumänien
Audi	Biltillverkare	FIS Ski Jumping World Cup, Planica 2023	Tävling	Skidhopp	Slovenien
Austrian	Flygbolag	Austrian Olympic Committee	Organisation	Multi	Österrike
BMW	Biltillverkare	Lech/Zürs	Tävlingsort	Alpin	Österrike
BMW	Biltillverkare	Vanessa Hinz	Åkare	Skidskytte	Tyskland
BMW	Biltillverkare	International Biathlon Union	Organisation	Skidskytte	Internationell
BMW	Biltillverkare	BMW IBSF Weltcup, Altenberg 2023	Tävling	Bob och skeleton	Tyskland
BMW	Biltillverkare	Felix Loch	Åkare	Rodel	Tyskland

Sponsor	Bransch	Mottagare	Typ	Gren	Land
BMW	Biltillverkare	International Luge Federation	Organisation	Rodel	Internationell
BMW	Biltillverkare	Holmenkollen Skifestival 2023	Tävling	Multi	Norge
British Airways	Flygbolag	Team Great Britain	Team	Alpin	UK
CNPC	Fossila bränslen	Vinter-OS 2022	Tävling	Alla	Internationell
Equinor	Fossila bränslen	Norska längdskid-landslaget	Team	Längd	Norge
Ford	Biltillverkare	Smart Energy Cup, Ulricehamn 2022/23	Tävling	Längd	Sverige
Ford	Biltillverkare	Svenska längdskid-landslaget	Team	Längd	Sverige
Gazprom	Fossila bränslen	Russian Alpine Ski and Snowboard Federation	Organisation	Alpin	Ryssland
Lufthansa	Flygbolag	Croatian Ski Association	Organisation	Multi	Kroatien
Lukoil	Fossila bränslen	Alexander Bolshunov	Åkare	Längd	Ryssland
Lukoil	Fossila bränslen	Cross Country Ski Federation of Russia	Organisation	Längd	Ryssland
Mercedes Benz	Biltillverkare	Kronplatz	Tävlingsort	Alpin	Italien
Petrol Group	Fossila bränslen	Žan Kranjec	Åkare	Alpin	Slovenien
Petrol Group	Fossila bränslen	IBU Cup Biathlon, Pokljuka 2023	Tävling	Skidskytte	Slovenien
Petrol Group	Fossila bränslen	World Ski Jumping Ladies, Ljubno 2023	Tävling	Skidhopp	Slovenien
Petrol Group	Fossila bränslen	FIS Ski Jumping World Cup, Planica 2023	Tävling	Skidhopp	Slovenien
Petrol Group	Fossila bränslen	Snowboard World Cup, Rogla 2022	Tävling	Snowboard	Slovenien

Sponsor	Bransch	Mottagare	Typ	Gren	Land
Preem	Fossila bränslen	Vasaloppet	Tävling	Längd	Sverige
SAS	Flygbolag	Swedish alpine ski team	Team	Alpin	Sverige
Scania	Lastbils-tillverkare	Swedish cross-country ski team	Team	Längd	Sverige
Singapore Airlines	Flygbolag	Freestyle Federation of Russia	Organisation	Freestyle	Ryssland
Sinopec	Fossila bränslen	Winter Olympics 2022	Tävling	Alla	Internationell
Skoda	Biltillverkare	Kathi Truppe	Åkare	Alpin	Österrike
Subaru	Biltillverkare	Killington	Tävlingsort	Alpin	USA
Subaru	Biltillverkare	Ski Association of Japan	Organisation	Multi	Japan
Subaru	Biltillverkare	Manuel Faisst	Åkare	Nordisk kombination	Tyskland
Subaru	Biltillverkare	Johannes Rydzek	Åkare	Nordisk kombination	Tyskland
Tatneft	Fossila bränslen	Russian Cup in Alpine Skiing, Belokurikha 2023	Tävling	Alpin	Ryssland
Tatneft	Fossila bränslen	Russian Alpine Ski and Snowboard Federation	Organisation	Alpin	Ryssland
Toyota	Biltillverkare	Team Great Britain	Team	Alpin	UK
Toyota	Biltillverkare	Paula Moltzan	Åkare	Alpin	USA
Toyota	Biltillverkare	Steven Nyman	Åkare	Alpin	USA
Toyota	Biltillverkare	Travis Ganong	Åkare	Alpin	USA
Toyota	Biltillverkare	Ryan Cochran-Siegle	Åkare	Alpin	USA
Toyota	Biltillverkare	Beaver Creek	Tävlingsort	Alpin	USA
Toyota	Biltillverkare	Austrian Olympic Committee	Organisation	Multi	Österrike
Toyota	Biltillverkare	Vinter-OS 2022	Tävling	Multi	Kina

Sponsor	Bransch	Mottagare	Typ	Gren	Land
Toyota	Biltillverkare	Deutscher Skiverband	Organisation	Multi	Tyskland
Toyota	Biltillverkare	Internationella Olympiska Kommittén	Organisation	Multi	Internationell
Toyota	Biltillverkare	US Ski & Snowboard	Organisation	Multi	USA
Uno-X	Fossila bräns	Johannes Høsflot Klæbo	Åkare	Längd	Norge
Volkswagen	Biltillverkare	Fédération Française de Ski	Organisation	Längd	Frankrike
Volkswagen	Biltillverkare	Engelbrektsloppet, Norberg 2023	Tävling	Längd	Sverige
Volvo Cars	Biltillverkare	Vasaloppet	Tävling	Längd	Sverige

Bilaga 2

För att beräkna förlusten av snötäcke har vi använt data och information från Rutgers University Global Snow Lab som visar att i genomsnitt försvinner 90 600 km² snötäcke i maj varje år sedan 1970.⁷⁷

Eftersom det finns ett ungefärligt linjärt förhållande mellan den globala yttemperaturen under ett givet år och de ackumulerade CO₂-utsläppen fram till det året,⁷⁸ har vi använt de årliga CO₂-utsläppen på 36,3 miljarder ton⁷⁹ och beräknat effekten på förändringar i snötäcket i maj till 2,5 m² per ton CO₂ per år (90 600 km² per år / 36 miljarder ton CO₂ per år = 2,5 m² per ton CO₂ per år).

Genom att använda denna siffra och multiplicera den med de årliga utsläppen av CO₂ från Volvo och Preem (32+52 = 84 miljoner ton),^{80, 81} drar vi slutsatsen att de två företagen är ansvariga för en minskning av snötäcket i maj med 80 km² respektive 130 km² i maj, eller 210 km² tillsammans.

Jämfört med den totala ytan av snötäcke som behövs för Vasaloppet, 0,9 km²,⁸² innebär detta en minskning av snötäcket som motsvarar 89 Vasalopp för Volvo Cars och 144 Vasalopp för Preem, eller totalt 233 Vasalopp för de två sponsrande företagen tillsammans.

Beräkningen förklaras även i kapitel 2, Klimatförändringarnas påverkan på vintersporten.

⁷⁷ Rutgers University Global Snow Lab: *Area of Snow Extent*.
<http://climate.rutgers.edu/snowcover/index.php>

⁷⁸ Rypdal M, Boers N, Fredriksen H-B, Eiselt K-U, Johansen A, Martinsen A, Falck Mentzoni E, Graversen RG and Rypdal K: *Estimating Remaining Carbon Budgets Using Temperature Responses Informed by CMIP6*. *Front. Clim.* 3:686058. 12 July 2021.
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fclim.2021.686058/full>

⁷⁹ IEA: *Global CO₂ emissions rebounded to their highest level in history in 2021*. 8 March 2022.
<https://www.iea.org/news/global-co2-emissions-rebounded-to-their-highest-level-in-history-in-2021>

⁸⁰ VolvoCar Group: *Annual and sustainability report 2021*.
<https://vp272.alertir.com/afw/files/press/volvocar/202204044874-1.pdf>

⁸¹ Preem: *Fast track to climate neutrality, Sustainability Report 2021*. 1 June 2021.
https://www.preem.se/globalassets/om-preem/hallbarhet/hallbarhetsredovisning/preem_sustainability-report-2021_01_juni.pdf

⁸² [6] Vasaloppet: *Vasaloppet 100 år*. Jubileumsskrift. November 2021.
<https://www.vasaloppet.se/100ar/>